

Dvigubai išaugęs Vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos (VVTAĮT) mobiliųjų komandų (MK) skaičius šalyje, dvigubai ilgesnis darbo su krizę patiriančia šeima laikas, pagalba ne tik tėvams, bet ir vaikui – tai naujovės, kurios jau daugiau kaip mėnesį veikia šalyje, išgaliojus Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo pakeitimams. Specialistai sako, kad naujovės leis dar geriau pažinti šeimas ir pasiūlyti joms efektyvesnę bei tikslingesnę pagalbą.

„Daugiau susitikimų, ilgesnis darbo su visa šeima laikas – tai užtikrina ne tik galimybę išsamiai susipažinti su šeimos problemomis, įvertinti šeimos narių poreikius, teikti efektyviausią pagalbą, bet ir motyvuoti tėvus bei padėti jiems rasti priemones keisti gyvenimo būdą, taip užtikrinant vaikams saugią ir tinkamą aplinką augti bei ugdytis“, – sako Pagalbos vaikams ir šeimoms skyriaus vyriausioji specialistė, MK veiklos koordinatorė Jurgita Bučiūtė – Barysienė.

Pagal nuo sausio 1 d. įsigaliojusius pakeitimus VVTAĮT teritoriniuose skyriuose apskrityse ir didžiuosiuose šalies miestuose – Vilniuje bei Kaune dirba po dvi mobiliąsias komandas, kurias sudaro socialinis darbuotojas, psichologas ir specialistas, dirbantis su priklausomybę turinčiais asmenimis ar jų šeimos nariais.

MK darbą su šeima pradeda, kai joje augančiam vaikui nustatomas vaiko apsaugos poreikis ir taikoma laikinoji priežiūra, taip pat kai nustačius vaiko apsaugos poreikį, vaikas laikinai apgyvendinamas fizinio asmens šeimoje.

Vaikų nuomonė – ypač svarbi

Nuo šių metų MK pagalba teikiama visai krizę išgyvenančiai šeimai: tiek tėvams, tiek vaikui. Pirmojo mėnesio praktika parodė, kad atvertos galimybės specialistams bendrauti su vaiku – ypač naudingos sprendžiant pagalbos šeimai klausimą.

„Bendraudami su MK specialistais – dažniausiai su psichologu – vaikai išsako savo nuomonę apie šeimą ir jos problemas, yra pasiruošę atsiverti ir nuoširdžiai tikisi bei priima pagalbą. Nepilnamečiams kvalifikuotų specialistų pagalba dažnu atveju būna labai reikalinga“, – sako MK veiklos koordinatorė. Pasak jos, dažnai tėvų gyvenimo būdas atsiliepia ir vaikų elgesyje ugdymo įstaigose, bendraujant su bendraamžiais, vaikai patiria sunkumų bendraudami, mokydami, įgydami socialinių įgūdžių.

Vaikai ypač jautriai išgyvena šeimos krizes, dėl šeimoje kilusios situacijos patiria didelį

stresą, todėl MK galimybė pabendrauti su vaiku, išklausti jo nuomonę, teikti jam psichologinę pagalbą yra labai svarbi.

Specialistų pagalba visai šeimai

30 dienų dirbdami su visa šeima, MK specialistai gali susidaryti kur kas platesnį ir išsamesnį vaizdą, kas vyksta šeimoje ir kodėl ji patiria krizę. Specialistai bendrauja su vaiko tėvais ir vaiku, gali išklausti artimuosius, emociniais ryšiais susijusius asmenis, kreiptis į ugdymo ar gydymo įstaigų specialistus ir, turėdami visapusišką informaciją, suteikti efektyvesnę bei kiekvienam šeimos nariui reikalingą pagalbą.

„Vaikams dažnai teikiama psichologinė pagalba, siūloma psichiatro pagalba. MK specialistai rekomenduoja ir šeimos mediaciją tam, kad vaikas išsikalbėtų su tėvais, tėvai – išgirstų ir suprastų vaiką“, – pasakoja Jurgita Bučiūtė – Barysienė. Pasak specialistės, dažnai tiesiai vaikai tėvams neišdrįsta atverti savo jausmų, išgyvenimų, o specialistų – psichologų, mediatorių pagalba padeda jiems tai padaryti.

Tėvams dažniausiai prireikia psichologų, psichiatrų bei priklausomybės gydančių specialistų pagalbos, neretai rekomenduojami ir tėvystės įgūdžių kursai.

Kompleksinės specialistų pagalbos dabar sulaukia visi šeimos nariai: ir suaugusieji, ir vaikai.

Vaikai linkę atsiverti

MK pokalbio su vienos šeimos vaikais metu paaiškėjo, kad jie patiria seksualinę prievartą iš vieno artimo šeimos nario. Tai tęsėsi ne vienerius metus. Keli vaikai jau suaugę ir šeimą palikę. Šis vaikų išgyvenamas košmaras tapo ir nepilnametės suicidinio elgesio priežastimi.

Kodėl iki tol vaikai niekam neatsivėrė? MK psichologai į šį klausimą vienareikšmiškai atsakyti negali. Jie svarsto, kad socialinis darbuotojas ar kitas specialistas atvykdamas į šeimą dažniausia žiūri į tai, kas „dega“, tėvų elgesyje, problemose, priklausomybėse. Todėl visas dėmesys sukoncentruojama į tėvus, jų problemų sprendimą. Vaikai tartum tapdavo šalutiniais situacijos dalyviais.

„Nerimavome, kad vaikai bus uždari, baiminsis atsiverti. Tačiau realybė yra visiškai priešinga – vaikai labai greitai prisileidžia mus, atvirai pasakoja savo kasdienybę, gyvenimą. Dažnai atvirai pasakoja itin skaudžius dalykus“, – kalba vienos MK psichologė.

Svarbiausia - tėvų noras keistis

„Nors mobilios komandos darbas su šeima dar nebuvo baigtas, mama jau gyvena kartu su vaiku – tai mūsų pirmo mėnesio darbo pagal naująją tvarką sėkmės istorija“, – pasakoja kitos MK specialistai. Mama ne tik priėmė MK pagalbą, bet aktyviai įsitraukė sprendžiant problemas, – iškart pradėjo vykdyti MK siūlymus, rekomendacijas.

„Svarbiausia, kad moteris pripažino problemas ir norėjo keisti gyvenimo būdą. Ji, vos pasiūlius, išvyko gydytis į priklausomybių ligų centrą, lanko visus rekomenduotus užsiėmimus. Stiprus ryšys su vaiku ir motyvacija keistis, moteriai padėjo padaryti svarbius sprendimus ir, tikėkime, kad tai bus tikra sėkmės istorija“, – viliasi MK specialistai.

Per mėnesį MK pagalba – 83 šeimoms

Pirmąjį šių metų mėnesį šalies mobiliosios komandos gavo 102 prašymus teikti pagalbą šeimoms. MK dirbo su 83 šeimomis, net 91 proc. šeimų sutiko priimti MK pagalbą. „MK pagalba vertinama ir veiksminga, tačiau iki šiol ji truko per trumpai. Įsigalioję teisės aktų pakeitimai leidžia specialistams susidaryti visapusišką šeimos gyvenimo būdo vaizdą, identifikuoti krizės priežastis, lengviau nustatyti pagalbos tėvams ir vaikui poreikį bei motyvuoti šeimos narius susivienyti dėl bendro tikslo – vaiko gerovės“, – sako MK veiklos koordinatorė Jurgita Bučiūtė – Barysienė.

Po 30 dienų intensyvaus darbo su krizę patiriančia šeima, MK specialistai teikia rekomendacijas savivaldybėse dirbantiems atvejo vadybininkams (gyvenamosios vietos savivaldybės socialinių paslaugų įstaigos ar kitos įstaigos, kuriai savivaldybė suteikė įgaliojimus koordinuoti atvejo vadybos procesą ir teikti socialines paslaugas šeimoms savivaldybėje, darbuotojams), kurie toliau tęsia darbą (organizuoja reikalingos pagalbos teikimą) su šeima. Rekomendacijos rengiamos atsižvelgiant į kiekvieno šeimos nario poreikius, nustatytus rizikos veiksnius bei šeimos stiprybes.

„Vienas svarbiausių mobiliųjų komandų darbo uždavinys – užmegzti bendradarbiavimu grįstą ryšį su šeimos nariais, padėti šeimai išsiaiškinti bei surasti krizę sukėlusias problemas ir motyvuoti tėvus keisti elgesį taip, kad vaikui būtų užtikrintos saugios sąlygos augti kartu su tėvais, atsisakyti priklausomybių, išspręsti vidinius konfliktus“, – teigia J. Bučiūtė – Barysienė

Rūta Karčiauskienė

Viešųjų ryšių ir komunikacijos skyriaus

Mobiliųjų komandų specialistai: „Darbas su visa šeima leidžia spręsti tikrąsias problemas“

Vyriausioji specialistė

